

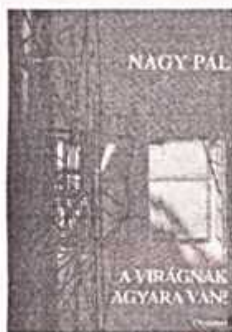
Z. KALMÁR PÉTER

Az avantgárd hagyománya

Nagy Pál: *A virágnak – agyara van!*

Nagy Pál válogatott kritikai írásokat tartalmazó kötete átfogó képet ad a szerző életművéről: az elmúlt harminc év szemléletét, ezzel együtt egy kierielt állásfoglalást tükröznek az európai irodalom helyzetére, történetére, változásaira, kölcsönhatásaira vonatkozóan, amelynek központi motívuma az „avantgárd magatartás”: „Minden művészeti, irodalmi jelenséget az avantgárd felől közelítettem meg és közelítek ma is”, olvashatjuk a bevezetőben a szerzői intencióra vonatkozó megjegyzést (5.), amely egyfajta ars poétikának tekinthető. A kötetben szereplő tanulmányok, recenziók, kiállításokhoz készült beszámolók az avantgárd diskurzushoz szólnak hozzá, pontosabban a hagyomány újraértését, és folytonosságának biztosítását hajtják végre. Nagy Pál új kötete is hiánypótló: ahogy *Az irodalom új műfajai* (ELTE–BTK, Magyar Műhely, 1995) az irányzat rendszerező áttekintésének tekinthető, úgy ez a könyv „mintázatát” mutatja az avantgárd művészet egészének, Nagy Pál kritikus-művészi tevékenységén, érdeklődési fókuszain, nézőpontján keresztül.

A szövegek három fejezetre tagolódnak: *A modernizmusról* írásai az avantgárd irodalom és képzőművészet területén kalandoznak, az *Európaiak, amerikaiak* című fejezet életművek, hatások és összefüggések bemutatására tesz kísérletet, az utolsó

Magyarok című részben pedig a magyar avantgárd képviselőinek munkássága kerül az értelmezés középpontjába. A kötet egyszerre elméleti és gyakorlati tapasztalatok eredményének tekinthető, és Nagy Pál szerint már ez a kettős magatartás is a magyar avantgárd sajátossága, hiszen „a huszadik század magyar avantgárd irodalomnak nem volt Ecója: nem volt olyan kritikusa, irodalomtudósa, aki értő tanulmányt, felvilágosító bevezetőt, könyvismertetést írt volna modern szellemű, korszakot-megelőző műveikről. Magukra az írókra hárult tehát a feladat, hogy műveiket értelmezzék, »kontextusba helyezték«: úgy elemezzék őket, hogy azok nem szakemberbennfentesek számára is érthetővé, befogadhatóvá váljanak” (5.).

Nagy Pál könyve e kettős szemlélet előnyeit hasznosítva, folytonosságában láttatja az irányzat fejlődését, a pillanatképekből (ti. hogy a szerző nem visszatekintve tudósít az avantgárd egyes mozzanatairól, hanem a korabeli nézőpontot teszi hozzáférhetővé) fejlődéstörténet rajzolható meg, amely a kánonra vonatkozóan, a fejlődés folytonosságát/a folytonosság hiányát illetően, a jelen/jövő művészetének vonatkozásában is termékeny, továbbgondolásra készítő kérdésfelvetésekkel és következtetésekkel szolgál.

(*Orpheusz*, Budapest, 2005)